

Центральноукраїнський національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра експлуатації та ремонту машин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Кириченко А.М

08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 208 – Агроінженерія

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Технічний сервіс сільськогосподарської техніки

(шифр і назва напрямку підготовки)

Факультет будівництва, транспорту та енергетики

(назва факультету)

2024-2025 навчальний рік

Розробник: к.т.н., професор кафедри матеріалознавства та ливарного виробництва
Володимир КРОПІВНИЙ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри матеріалознавства та ливарного
виробництва

Протокол від « 29 » серпня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри матеріалознавства та ливарного виробництва

(підпис) Олександр КУЗИК
(прізвище та ініціали)

Декан факультету будівництва, транспорту та енергетики

(підпис) Володимир ЯЦУН
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Галузь знань <u>20 «Аграрні науки та продовольство»</u> (шифр і назва)	Цикл загальної підготовки	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>208 – Агроінженерія</u> (шифр і назва) Освітня програма: <u>«Технічний сервіс сільськогосподарської техніки»</u>	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр:	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітній рівень: магістр	16 год.	2 год.
		Практичні	
		16 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	86 год.
		Вид контролю	
		залік	залік

Мова навчання українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти з питаннями створення, набуття прав, управління, захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, як особливого виду прав на результати творчої діяльності в сучасному суспільстві, забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, умінь та навичок, необхідних для застосування в професійній діяльності у сфері агроінженерії.

Основним завданням вивчення дисципліни є формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку фахівців та їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці:

- обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері агроінженерії;
- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем у сфері управління та адміністрування;
- здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- основні поняття системи правової охорони інтелектуальної власності;
- складові системи інтелектуальної власності в Україні;
- інтелектуальну власність в нормах загального законодавства України;
- об'єкти права інтелектуальної власності;
- суб'єкти права інтелектуальної власності;
- алгоритм правової охорони об'єктів патентного права (винаходів, корисних моделей, промислових зразків);
- алгоритм правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту (торговельних марок, географічних зазначень, фірмових найменувань);
- алгоритм правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (сортів рослин, порід тварин, комерційних таємниць);
- алгоритм правової охорони об'єктів промислової власності в іноземних державах;
- алгоритм правової охорони об'єктів авторського права;
- права та обов'язки власників охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності;
- алгоритм визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- процедуру захисту прав інтелектуальної власності у разі їх порушення.

вміти:

- тлумачити зміст основних понять у сфері інтелектуальної власності;
- визначати компетенцію державних органів, судових органів та інших суб'єктів в Україні при реалізації прав в сфері інтелектуальної власності;

- тлумачити зміст основних актів законодавства України в сфері інтелектуальної власності;
- виявляти об'єкти інтелектуальної власності;
- визначати суб'єкти права інтелектуальної власності;
- проводити патентні дослідження;
- укладати договори про передачу прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Завдання вивчення дисципліни є формування компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми.

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі агропромислового виробництва та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння аспектів професійної діяльності

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 4. Здатність застосовувати сучасні інформаційні та комп'ютерні технології для вирішення професійних завдань.

ФК 11. Здатність до отримання і аналізу інформації щодо тенденцій розвитку аграрних наук, технологій і техніки в сільськогосподарському виробництві.

ФК 13. Здатність використовувати нормативно-законодавчу базу з метою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, які розробляються та знаходяться в господарському обігу.

При вивченні дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути наступні програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПРН 1. Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою.

ПРН 3. Знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності

ПРН 19. Забезпечувати охорону інтелектуальної власності.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

– здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни.

Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини.

1.1. Поняття інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність як результат творчої діяльності. Інтелектуальна власність як право.

1.2. Еволюція інтелектуальної власності.

Еволюція промислової власності. Еволюція авторського права і суміжних прав. Еволюція інтелектуальної власності в Україні.

1.3. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави.

1.4. Соціально-економічні стратегії в країнах світового товариства. Роль промислової власності у економічному розвитку. Авторське право і розвиток культури.

Тема 2. Система інтелектуальної власності.

2.1. Об'єкти права інтелектуальної власності.

Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності. Об'єкти промислової власності. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Об'єкти авторського права і суміжних прав.

2.2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Творець (автор) як суб'єкт права. Громадяни, юридичні особи та держава як суб'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права промислової власності. Суб'єкти авторського права. Суб'єкти суміжних прав.

2.3. Система законодавства України про інтелектуальну власність.

Міністерство економіки України як орган виконавчої влади, що відповідає за політику у сфері інтелектуальної власності.

2.4. Складові системи.

Департамент розвитку сфери інтелектуальної власності та інноваційної політики Міністерства економіки України, державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент), державна організація «Українське агентство з авторських та суміжних прав» - їх функції і завдання. Представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені).

2.5. Міжнародна система інтелектуальної власності.

Міжнародні договори про інтелектуальну власність. Членство України в міжнародних договорах про інтелектуальну власність. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її структура та основні функції. Міжнародна співпраця в рамках регіональних договорів про інтелектуальну власність.

Тема 3. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності.

3.1. Мета і принципи правової охорони.

Мета правової охорони. Принципи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

3.2. Охорона прав на об'єкти промислової власності.

Необхідність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Набуття прав на винаходи і корисні моделі. Варіанти рішень стосовно правової охорони. Умови патентоспроможності винаходу (корисної моделі). Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту. Права власника патенту.

Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Порядок отримання охоронного документу на промисловий зразок. Порядок отримання права на географічне зазначення.

Набуття прав на торговельну марку. Порядок отримання охоронного документу на торговельну марку.

3.3. Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Охорона прав на сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці, наукові відкриття. Державний реєстр патентів на сорти рослин. Державна реєстрація прав на сорт. Критерії придатності сорту для набуття прав інтелектуальної власності на нього. Назва сорту. Розгляд заявки на сорт. Український інститут експертизи сортів рослин. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність і стабільність. Право селекціонера. Право автора сорту. Документи про права на сорт. Право на поширення сорту в Україні. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин. Обов'язки володільця патенту, власника майнового права на поширення сорту та підтримувача. Порушення прав на сорт.

3.4. Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

Авторське право і суміжні права. Форми охорони авторських прав. Терміни охорони прав авторів. Охорона суміжних прав.

3.5. Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності за кордоном.

Порядок охорони прав на об'єкти промислової власності за кордоном. Охорона прав на об'єкти авторського права і суміжних прав за кордоном.

Тема 4. Інноваційне підприємництво та управління правами інтелектуальної власності.

4.1. Закон України «Про інноваційну діяльність». Інновації Види нововведень.

4.2. Патентна інформація, її роль в інноваційній діяльності. Первинні та вторинні джерела патентної інформації. Офіційні бюлетні промислової власності та описи до патентів. Інформаційні ресурси України в сфері інтелектуальної власності. Міжнародна патентна класифікація

4.3. Передача й придбання передових технологій на комерційній основі. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності. Основні способи

комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності.

4.4. Використання об'єктів інтелектуальної власності при формуванні статутних капіталів. Основні юридичні форми передавання й придбання технології на комерційній основі: передавання права власності на об'єкти інтелектуальної власності; ліцензування; передавання ноу-хау, інжиніринг. Повні, виключні та невиключні (прості) ліцензії. Примусова ліцензія.

4.5. Міжнародна торгівля ліцензіями. Основні цілі продажу ліцензій. Ціна ліцензії. Паушальні платежі і роялті. Комбіновані платежі.

4.6. Франчайзинг. Франчиза. Основні переваги, які отримують сторони франчайзингу. Основні види франчайзингу: виробничий, товарний і сервісний.

Тема 5. Економіка інтелектуальної власності.

5.1. Права на об'єкти інтелектуальної власності як товар.

Особливості права інтелектуальної власності як товару. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив.

5.2. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Випадки, в яких необхідно визначати вартість. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Витратний підхід, порівняльний підхід, дохідний підхід. Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності. Зв'язок між підходами і методами. Алгоритм розрахунку вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.

5.3. Управління правами інтелектуальної власності.

Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі його створення. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі набуття прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі використання прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі захисту прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі утилізації.

Тема 6. Захист прав інтелектуальної власності.

6.1. Система захисту прав інтелектуальної власності і її призначення.

Причини, що приводять до порушення прав. Призначення системи захисту прав інтелектуальної власності.

6.2. Дії, що визнаються порушенням права інтелектуальної власності.

Дії, що порушують права власників об'єктів промислової власності. Основні порушення прав на об'єкти авторського права і суміжних прав.

6.3. Категорії спорів.

Суперечки про визнання (невизнання) результату інтелектуальної діяльності об'єктом інтелектуальної власності. Суперечки, що стосуються порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.

6.4. Форми, порядки та способи захисту права інтелектуальної власності.

Юрисдикційна форма захисту. Неюрисдикційна форма захисту. Види порушення прав, що розглядаються в адміністративно-правовому порядку. Захист прав інтелектуальної власності у відповідності до кодексу України про адміністративні правопорушення. Захист від недобросовісної конкуренції. Захист прав при переміщенні через митний кордон України контрафактних товарів.

Цивільно-правовий порядок захисту прав. Порядок захисту порушених прав, встановлений кримінальним законодавством. Відповідальність за порушення прав, що передбачена Кримінальним кодексом України.

6.5. Захист прав інтелектуальної власності в рамках угоди TRIPS. TRIPS як одна з угод Світової організації торгівлі. Основні вимоги угоди TRIPS щодо захисту прав інтелектуальної власності за порушення прав інтелектуальної власності

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні	самостійна робота
<i>Змістовний модуль 1.</i>								
Тема 1. Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини.	13	2	2	9	15,5		0,5	15
Тема 2. Система інтелектуальної власності.	13	2	2	9	16,5	0,5	-	16
Тема 3. Охорона права на об'єкти інтелектуальної власності.	21	4	8	9	16	0,5	0,5	15
<i>Разом по першому модулю</i>	<i>47</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	<i>27</i>	<i>48</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>46</i>
<i>Змістовний модуль 2.</i>								
Тема 4. Інноваційне підприємництво та управління правами інтелектуальної власності.	18	4	4	10	18	-	-	18
Тема 5. Економіка інтелектуальної власності.	12	2	-	10	12	0,5	0,5	11
Тема 6. Захист прав інтелектуальної власності.	13	2	-	11	12	0,5	0,5	11
<i>Разом по другому модулю</i>	<i>43</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>31</i>	<i>42</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>40</i>
Всього за семестр	90	16	16	58	90	2	2	86

5. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Практична робота 1. Вивчення Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»	2	0,5
2	Практична робота 2. Ознайомлення з патентною документацією.	2	-
3	Практична робота 3. Міжнародна патентна класифікація.	2	0,5
4	Практична робота 4. Вивчення ДСТУ 3575-97 «Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення».	2	-
5	Практична робота 5. Правила складання і подання заявки на сорт рослин.	4	-
6	Практична робота 6. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.	2	0,5
7	Практична робота 7. Складання ліцензійних договорів.	2	0,5
	Разом	16	2

6. Самостійна робота

Самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти розрахована на формування практичних навичок у роботі здобувача вищої освіти зі спеціальною літературою орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем захисту населення.

Самостійна робота здобувача вищої освіти включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення тем або питань, передбачених робочою програмою для самостійного вивчення;
- підготовку звіту з виконаної самостійної роботи;
- підготовку звіту з практичних робіт;
- підготовку до проходження рубіжних контролів.

Номер теми	Зміст самостійної роботи Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
Тема 1	1.1. Еволюція промислової власності. 1.2. Еволюція авторського права і суміжних прав. 1.3. Соціально-економічні стратегії в країнах світового товариства. [Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н.О. Білоусова, Н.В. Гаврушкевич, М.А. Данильченко та ін.: за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с. – с.43-63].	9	15

1	2	3	4
Тема 2	<p>2.1. Міжнародні договори про інтелектуальну власність.</p> <p>2.2. Членство України в міжнародних договорах про інтелектуальну власність.</p> <p>2.3. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її структура та основні функції.</p> <p>2.4. Міжнародна співпраця в рамках регіональних договорів про інтелектуальну власність.</p> <p>[Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н.О. Білоусова, Н.В. Гаврушкевич, М.А. Данильченко та ін.: за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А.С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с. – с.34 -39].</p>	9	16
Тема 3	<p>3.1. Охорона прав на породи тварин та наукові відкриття.</p> <p>3.2. Форми охорони авторських прав.</p> <p>3.3. Охорона суміжних прав.</p> <p>3.5. Охорона прав на об'єкти авторського права і суміжних прав за кордоном.</p> <p>[Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник / Н.О. Білоусова, Н.В. Гаврушкевич, М.А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А.С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с.. – с.295 – 296, с.240-320].</p> <p>Підготовка до практичного заняття. Робота над рефератом.</p>	9	15
Тема 4	<p>4.1. Міжнародна торгівля ліцензіями.</p> <p>4.2. Основні цілі продажу ліцензій.</p> <p>4.3. Ціна ліцензії.</p> <p>4.3. Паушальні платежі і роялті.</p> <p>4.4. Франчайзинг. Основні види франчайзингу: виробничий, товарний і сервісний.</p> <p>[Попова Л.М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262. – с.160-194].</p> <p>Підготовка до практичного заняття. Робота над рефератом.</p>	10	18
Тема 5	<p>5.1. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві.</p> <p>5.2. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства.</p> <p>[Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник / Н.О. Білоусова, Н.В. Гаврушкевич, М.А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А.С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с. – с.120-125, с.135-140].</p> <p>Підготовка до практичного заняття. Робота над рефератом.</p>	10	11
Тема 6	<p>6.1. Діяльність митних органів у сфері охорони прав інтелектуальної власності .</p> <p>6.2. Правовий статус патентного повіреного в загальній системі охорони прав інтелектуальної власності.</p> <p>6.3. Особливості захисту прав інтелектуальної власності у відносинах економічної конкуренції.</p> <p>[Світличний О.П. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Вид. 2 / О.П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.].</p> <p>Підготовка до заліку.</p>	11	11
Всього за семестр		58	86

7. Індивідуальні завдання.

Мета виконання індивідуальних завдань полягає у глибокому вивченні суті авторського і суміжних прав, чинного законодавства в сфері інтелектуальної власності, практики його застосування, питань захисту прав, міжнародної співпраці в сфері інтелектуальної власності.

Індивідуальні заняття проводяться під керівництвом викладача з одним або кількома здобувачами вищої освіти в позааудиторний час за окремим графіком. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях.

До індивідуальних завдань входять наступні види навчальної роботи: аналіз проблемних ситуацій, підготовка до виступів на конференціях.

Результатом індивідуальної роботи також може бути реферат обсягом 5-10 сторінок друкованого тексту.

Реферат є результатом самостійних досліджень на основі вторинної (існуючої) інформації. Завданням роботи є співставлення точок зору різних авторів стосовно проблеми, що розглядається у рефераті та формування власної точки зору на цю проблему. Особливу увагу слід приділяти виявленню та аналізу протиріч.

На початку роботи слід чітко сформулювати мету досліджень, що повинна відповідати заданій темі реферату, а також завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети досліджень.

Виконання індивідуальних завдань необхідно починати з вивчення відповідних розділів підручників, навчальних посібників, нормативних актів тощо, що наведені у переліку рекомендованої літератури, а також додаткової літератури і практичних матеріалів, які студент повинен знайти і опрацювати самостійно.

При написанні реферату здобувач вищої освіти повинен поряд з теоретичним висвітленням аспектів теми, дати її аналіз з залученням практичних матеріалів щодо охорони, захисту і використання прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Оформлення реферату необхідно здійснювати у відповідності до ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки (структура і правила оформлення)».

Теми рефератів для самостійної роботи.

Тема 1. Загальна характеристика інтелектуальної власності і її правового регулювання.

Дати поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Перерахувати і дати характеристику об'єктам інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав, зазначити загальні і відмінні риси авторського і патентного права. Визначити основні відмінності об'єктів права інтелектуальної власності від об'єктів речового права власності. Показати роль інтелектуальної власності в

створенні сучасної ринкової економіки, а також у забезпеченні добробуту країни. Дати стислу характеристику джерел права інтелектуальної власності.

Тема 2. Основні поняття авторського права.

Дати визначення авторського права. Предмет авторського права. Джерела авторського права. Об'єкти авторського права.

Незахищені об'єкти. Виникнення і здійснення авторського права, суб'єкти авторського права. Автори і співавтори. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора. Вільне використання об'єктів авторського права.

Тема 3. Суміжні права.

Дати поняття суміжних прав. Суб'єкти й об'єкти суміжних прав. Виникнення і здійснення суміжних прав. Критерії для надання правової охорони суміжних прав. Права виконавців. Права виробників фонограм. Права організацій мовлення. Обмеження прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. Термін охорони прав.

Тема 4. Авторські договори.

Дати характеристику договірних відношень в авторському праві. Поняття і типи авторських договорів. Поняття і види авторських договорів про передачу твору для використання: видавничий договір, постановочний договір, сценарний договір тощо. Види авторського договору, його істотні умови. Обов'язки сторін договору. Відповідальність сторін за порушення авторського договору.

Тема 5. Правовий захист авторського права і суміжних прав.

Дати характеристику порушень авторського права і суміжних прав. Поняття контрафактних примірників творів і фонограм. Характеристика піратства у сфері інтелектуальної власності. Порядок захисту особистих і майнових прав володарів авторського права і суміжних прав. Засоби цивільно-правового захисту авторського права і суміжних прав. Стягнення прибутків порушника. Виплата компенсації. Стягнення штрафу.

Тема 6. Сутність радикальної реформи законодавства про промислову власність і патентне право України.

Роль об'єктів промислової власності у сучасній ринковій економіці. Поняття патентного права, його предмет і система. Об'єкти і суб'єкти патентного права. Основні норми законів про промислову власність. Характеристика основних положень радикальної реформи законодавства про промислову власність.

Тема 7. Правова охорона винаходу і корисної моделі.

Дати поняття винаходу і його об'єктів. Умови надання правової охорони винаходу. Умови патентоспроможності винаходу і їх характеристики. Права та обов'язки патентовласників. Порядок одержання патенту. Припинення дії патенту і визнання його недійсним. Поняття корисної моделі, її об'єкт, умови патентоспроможності.

Тема 8. Правова охорона промислового зразка.

Дати поняття промислового зразка і його об'єктів. Умови надання правової

охорони промислового зразка. Умови патентоспроможності промислового зразка і їх характеристики. Характеристика патенту і патентовласників. Права та обов'язки власника патенту. Порядок одержання патенту. Припинення дії патенту і визнання його недійсним. Порухення прав власника патенту і їх захист.

Тема 9. Правова охорона торговельних марок.

Дати поняття торговельної марки (ТМ). Умови надання правової охорони ТМ. Види позначень, що не можуть бути визнані ТМ. Характеристика свідоцтва на ТМ. Права й обов'язки власника свідоцтва. Порядок одержання свідоцтва. Припинення дії свідоцтва і визнання його недійсним. Порухення прав власника свідоцтва ТМ. Захист прав на ТМ.

Тема 10. Авторське право.

Дати визначення автора і співавтора. Загальна характеристика прав автора. Особисті немайнові і майнові права автора. Право авторства і його ознаки. Винятковий і абсолютний характер права авторства. Набуття прав на об'єкти авторського права. Право на авторське ім'я. Право на винагороду.

Тема 11. Патентовласники, їх права та обов'язки.

Дати поняття патенту як охоронного документа. Охарактеризувати патентовласників і їх види. Права патентовласника і їх ознаки. Форми використання винаходів. Права по розпорядженню патентом. Обмеження патентних прав. Обов'язки патентовласника. Порядок одержання патенту. Припинення дії патенту і визнання його недійсним.

Тема 12. Ліцензійні договори.

Дати поняття ліцензійних договорів, показати їхню роль у створенні ринку промислової власності і сучасної ринкової економіки. Види ліцензійних договорів. Характеристика предмета договору. Права й обов'язки сторін. Види ліцензійних платежів. Відповідальність сторін за дотримання зобов'язань за договором.

Тема 13. Захист прав авторів об'єктів науково-технічної творчості.

Перерахувати права авторів і їхні ознаки. Дати поняття порушення прав авторів і їхніх видів. Цивільно-правовий засіб захисту прав авторів. Суперечки що вирішуються в судовому порядку. Кримінально-правовий спосіб захисту прав авторів.

Тема 14. Захист прав власників патенту.

Перерахувати права власників патенту, дати поняття їх порушення. Дати характеристику основних видів порушень виключного права патентовласника. Поняття контрафактної продукції. Цивільно-правовий засіб захисту прав патентовласників. Суперечки, що вирішуються в судовому порядку. Міри цивільно-правового захисту і міри цивільно-правової відповідальності.

Тема 15. Захист від недобросовісної конкуренції.

Дати поняття недобросовісної конкуренції. Неправомірне використання ділової репутації підприємця і його види, Дискредитація суб'єкта, що господарює.

Неправомірний збір, розголошення і використання комерційної таємниці. Відповідальність за несумлінну конкуренцію. Порядок розгляду справ про несумлінну конкуренцію. Рішення антимонопольного комітету України і його територіальних відділень по справах про несумлінну конкуренцію.

Тема 16. Еволюція інтелектуальної власності.

Дослідити еволюцію промислової власності, у тому числі окремих об'єктів промислової власності. Пояснити причини, що спонукають до необхідності правової охорони об'єктів промислової власності. Дослідити еволюцію авторського права і суміжних прав. Зазначити, що з'явилося причиною до формування системи захисту авторського права і суміжних прав. Охарактеризувати розвиток інтелектуальної власності в Україні до і після проголошення нею суверенітету.

Тема 17. Місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку суспільства.

Описати соціально-економічні стратегії в країнах, що розвиваються. Дослідити зв'язок між промисловою власністю і розвитком, вплив промислової власності на науково-технічний і економічний розвиток держави. Виявити роль авторського права і суміжних прав у розвитку культури суспільства. Звернути увагу на зростаючу роль об'єктів інтелектуальної власності в міжнародній торгівлі, у забезпеченні конкурентоздатності товарів.

Тема 18. Економіка інтелектуальної власності.

Дати поняття інтелектуального капіталу, його структури. Інтелектуальна власність як товар. Оборотоzdатність об'єктів інтелектуальної власності. Термін служби об'єктів інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив. Випадки, коли необхідно визначати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності. Підходи до визначення вартості прав інтелектуальної власності. Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 19. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Суть торгівлі ліцензіями. Види ліцензій. Ліцензійні договори і їхня класифікація. Особливості ліцензійних договорів. Термін дії ліцензійних договорів. Порядок підготовки ліцензійних договорів.

Тема 20. Захист прав інтелектуальної власності.

Система захисту прав інтелектуальної власності і її призначення. Категорії спорів. Адміністративний порядок захисту прав. Судовий порядок захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності: цивільно-правові способи захисту прав. Кримінальна відповідальність за порушення прав.

Тема 21. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності.

Значення міжнародного співробітництва в сфері інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Участь України в її роботі. Співробітництво в рамках міжнародних регіональних організацій з питань

охорони інтелектуальної власності: Європейська патентна організація (ЕПО), Євразійська патентна організація (ЕАПО), Африканські організації інтелектуальної власності. Участь України в міжнародному співробітництві в сфері інтелектуальної власності.

8. Методи навчання.

Методи вивчення дисципліни поділяються на словесні, наочні і практичні. Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж. Наочні методи: використання ілюстрацій, презентацій і відео роликів через мультимедійну систему. Практичні методи: виконання практичних робіт та підготовка і захист рефератів.

9. Критерії та засоби оцінювання.

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача вищої освіти протягом семестру.

Критерії оцінки заліку:

- «**зараховано**» – здобувач вищої освіти має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «**незараховано**» – здобувач вищої освіти має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність»

Поточний контроль та самостійна робота								
Змістовний модуль 1.				Змістовний модуль 2.				Сума
T1	T2	T3	ЗК1	T5	T6	T6	ЗК2	
10	10	10	20	10	10	10	20	100
50				50				

Примітка: T1, T2...T6 – бали за вивчення теми, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені «Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ»

<https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf> (с. 31-33)

10. Контрольні питання для перевірки рівня знань.

Тема 1.

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.
2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.
3. У чому полягає відміна права власності на об'єкти інтелектуальної власності від права власності на матеріальні об'єкти власності?
4. У чому полягає відміна особистого (немайнового) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?
5. Чи всі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності. Так чи ні?
6. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом технічної творчості? Яку назву носить ця група об'єктів і чому?
7. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом художньої творчості?
8. З яких двох груп прав складається право інтелектуальної власності?
10. Який термін охорони винаходів в Україні?
11. Який термін охорони авторського (майнового) права в Україні?
12. Який термін охорони немайнових (особистих) прав авторів в Україні?
13. У чому полягає економічна причина необхідності охорони прав на об'єкти промислової власності?
14. В якій країні і коли вперше почали надавати виключні права на використання об'єктів інтелектуальної власності?
15. Що є прообразом торговельної марки?
16. Наведіть основні переваги і недоліки системи охорони інтелектуальної власності в СРСР.
17. Яким Законом України вперше результати інтелектуальної власності були визнані об'єктами права власності?

18. Коли в Україні був прийнятий пакет законів, що склав основу спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності? Назвіть ці закони.
19. Які цілі переслідує створення системи промислової власності в державі?
20. У чому полягає роль патентної документації?

Тема 2.

1. Які ви знаєте об'єкти промислової власності?
2. Перерахуйте нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності,
3. Які результати творчої діяльності відносяться до об'єктів авторського права, а які до об'єктів суміжних прав?
4. Що таке винахід?
5. Що таке корисна модель?
6. Що таке промисловий зразок?
7. Яку функцію виконує торговельна марка?
8. У чому полягає різниця між об'єктами авторського права і суміжних прав?
9. Хто може бути суб'єктами інтелектуальної власності?
10. Хто є суб'єктами права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки?
11. Хто відноситься до суб'єктів авторського права?
12. Які складові системи інтелектуальної власності в Україні ви знаєте?
13. Який орган державного управління відповідає за політику у сфері інтелектуальної власності?
14. Які основні функції виконує ДП «Український інститут промислової власності»?
15. Які основні функції виконує Державний департамент інтелектуальної власності?
16. Які основні функції виконує ДП «Українське агентство з авторських і суміжних прав»?
17. Які ви знаєте громадські організації у сфері інтелектуальної власності?
18. Що представляє собою міжнародна система інтелектуальної власності?
19. Скільки діє міжнародних договорів, що адмініструються ВОІВ, і до скількох із них приєдналася Україна?
20. Який статус і яка структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності?
21. Які функції виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності?

Тема 3.

1. Яка мета правової охорони?
2. У чому полягає сутність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності?
3. Які переваги дає правова охорона ОІВ правовласнику?
4. В чому полягає різниця між правовою охороною і правовим захистом ОІВ?
5. Які принципи правової охорони ОІВ?
6. У чому полягає принцип охороноспроможності ОІВ?

7. У чому полягає принцип виключності прав на ОІВ?
8. У чому полягає принцип балансу інтересів правовласника на ОІВ і суспільства?
9. Що таке патент?
10. У чому полягає процедура надбання прав на винахід?
11. Що є об'єктом винаходу?
12. Що є об'єктом корисної моделі?
13. Що є об'єктом промислового зразка?
14. Які критерії охороноздатності для винаходів?
15. Які критерії охороноздатності для корисних моделей і промислових зразків?
16. У чому полягає критерій новизни для винаходу?
17. У чому полягає процедура правової охорони об'єктів промислової власності?
18. Які терміни правової охорони об'єктів промислової власності?
19. На основі яких підстав дія охоронного документу на об'єкт промислової власності може достроково припинитися цілком чи частково?
20. На які об'єкти промислової власності передбачено продовження дії охоронного документу після вичерпання первісне встановленого терміну?
21. Якими засобами здійснюється охорона прав на комерційну таємницю?
22. Який урядовий орган здійснює правову охорону сортів рослин?
23. В чому полягає правова охорона раціоналізаторської пропозиції?
24. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняються авторським правом, а які - суміжними правами?
25. Чи є обов'язковою процедура оформлення прав на об'єкти авторського права?
26. Який термін охорони немайнових прав на об'єкти авторського права?
27. Який термін охорони майнових прав на об'єкти авторського права?
28. Який взаємозв'язок між правами автора, виконавця, виробника фонограм, організації мовлення?
29. Який термін правової охорони об'єктів суміжних прав?
30. Чи має силу патент України на території інших держав?
31. В чому полягає процедура набуття прав громадянами України на об'єкти промислової власності за кордоном?
32. У відповідності до яких конвенцій здійснюється охорона авторських і суміжних прав у світі?

Тема 4.

1. У чому різниця між уступкою прав на об'єкт інтелектуальної власності і передачею прав за ліцензійним договором?
2. Які Ви знаєте види ліцензійних договорів?
3. Які ви знаєте види ліцензійних платежів?

4. У чому полягає роль патентної документації?
5. Які Ви знаєте основні способи комерціалізації прав на об'єкти промислової власності?
6. У чому перевага використання прав на об'єкти промислової власності у власному виробництві над передачею прав за ліцензійним договором?
7. Які переваги дає правоволодільцю внесення прав промислової власності до статутного капіталу підприємства?

Тема 5.

1. Що таке товар?
2. Які основні властивості товару?
3. Які об'єкти права інтелектуальної власності є охороноздатними, а які ні?
4. Які відмінні ознаки нематеріальних активів?
5. Чому існують відмінності між юридичним і економічним термінами служби об'єкта права інтелектуальної власності?
6. Які Ви знаєте основні способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності?
7. У чому перевага використання прав на об'єкти інтелектуальної власності у власному виробництві над передачею прав за ліцензійним договором?
8. Які переваги дає правоволодільцю внесення прав інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства?
9. У чому різниця між уступкою прав на об'єкт інтелектуальної власності і передачею прав за ліцензійним договором?
10. Які Ви знаєте види ліцензійних договорів?
11. Які ви знаєте види ліцензійних платежів?
12. Назвіть, будь-ласка, основні цілі оцінки вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.
13. Які Ви знаєте підходи до оцінки вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності?
14. Дайте характеристику витратного підходу до оцінки вартості прав на ОІВ.
15. Дайте характеристику порівняльного підходу до оцінки вартості прав на ОІВ.
16. Дайте характеристику дохідного підходу до оцінки вартості прав на ОІВ.
17. Які Ви знаєте методи оцінки вартості прав на ОІВ?
18. У чому полягає метод прямого відтворення активу?
19. У чому полягає метод заміщення?
20. У чому полягає метод вихідних витрат?
21. У чому полягає метод порівняння продажів?
22. У чому полягає метод прямої капіталізації?
23. У чому полягає метод надлишкового прибутку?
24. У чому полягає метод роялті?

25. У чому полягає метод звільнення від роялті?
26. Яка послідовність оцінки вартості прав на ОІВ?
27. Охарактеризуйте, будь-ласка, життєвий цикл ОІВ.
28. У чому полягає управління правами на об'єкт інтелектуальної власності на етапі створення ОІВ?
29. У чому полягає управління правами на об'єкт інтелектуальної власності на етапі набуття прав?
30. У чому полягає управління правами на об'єкт інтелектуальної власності на етапі використання прав?
31. У чому полягає управління правами на об'єкт інтелектуальної власності на етапі захисту прав?
32. У чому полягає управління правами на об'єкт інтелектуальної власності на етапі утилізації?

Тема 6.

1. У чому полягає різниця між правовою охороною і правовим захистом інтелектуальної власності?
2. У чому полягає призначення системи захисту інтелектуальної власності?
3. Які дії визнаються порушенням права на об'єкти промислової власності?
4. Які дії визнаються порушенням авторського права і суміжних прав?
5. Назвіть, будь-ласка, які Ви знаєте категорії спорів щодо права інтелектуальної власності?
6. Дайте, будь-ласка, характеристику юрисдикційної і не юрисдикційної форм захисту права інтелектуальної власності.
7. У чому полягає неюрисдикційна форма захисту права інтелектуальної власності?
8. В яких органах здійснюється загальний порядок захисту права інтелектуальної власності?
9. В яких органах здійснюється спеціальний порядок захисту права інтелектуальної власності?
10. Спори між якими суб'єктами права інтелектуальної власності розглядаються в господарських судах?
11. Спори між якими суб'єктами права інтелектуальної власності розглядаються в судах загальної юрисдикції?
12. У чому полягає адміністративний порядок захисту права інтелектуальної власності?
13. Які існують типові види адміністративних стягнень за порушення права інтелектуальної власності?
14. У чому полягає цивільно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності?
15. Що може вимагати власник права на об'єкт інтелектуальної власності від порушника при розгляді спору у судовому порядку?

16. Який термін позову існує для застосування цивільно-правових санкцій за порушення права інтелектуальної власності?

17. Коли настає кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності?

18. Який максимальний розмір штрафу за порушення права інтелектуальної власності може бути визначений в рамках кримінальної відповідальності і на чию користь перераховуються ці кошти за рішенням суду?

19. Який максимальний термін позбавлення волі передбачений законодавством України за порушення права інтелектуальної власності?

20. У чому полягає захист прав інтелектуальної власності у відповідності до Угоди TRIPS?

11. Методичне забезпечення.

1. Інтелектуальна власність : метод. рекомендації до вивчення курсу / [уклад. В.М. Кропивний, А.В. Кропивна] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2024 - 49 с.

2. Інтелектуальна власність. Методичні вказівки до виконання практичних робіт. Укладач: Кропивна А. В.– Кропивницький: ЦНТУ, 2020 – 97 с.

12. Рекомендована література.

Основна.

1. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н.О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А.С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с.

2. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 262 с.

3. Попова Л.М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.

4.Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Вид. 2 / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

5. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.

6. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [текст] Підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. / Є. І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І. Л.Литвинчук. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 504 с.

7. Мікульонюк І. О. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник /

І. О. Мікульонюк. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. – 244 с.

8. Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність: Підручник / Укладачі: Г.О. Оборський, І.М. Чістякова, Д.Д. Татакі, О.С. Білоусов, І.Б. Кривдіна, В.П. Кубко, С.Х. Яворський. — К.: Каравела, 2020. — 232 с.

9. Intellectual property: law and the information society. Cases and Materials/ William Neal Reynolds Professor of Law Duke Law School/ 5 Edition, 2021, p.830.

<https://web.law.duke.edu/cspd/pdf/ipcasebook.pdf>

Законодавство України про інтелектуальну власність.

1. Конституція України, від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР;
2. Цивільний кодекс України, від 16.01.2003 р. № 435-IV;
3. Господарський кодекс України, від 16.01.2003 р. № 436-IV;
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984р. №8073-Х.
5. Кримінальний кодекс України, від 05.04.2001 р. № 2341-III.
6. Митний кодекс України, від 11.07.2002 р. № 92-IV.
7. Цивільний процесуальний кодекс України, від 18 03.2004 р № 1618-IV;
8. Господарський процесуальний кодекс України, від 06.11 1991 р №1798-ХІІ.
9. Декрет Кабінету Міністрів України "Про державне мито" від 21.01.1993 №7-93.
10. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23-12.1993 №3792-ХІІ.
11. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» 15.12.1993 №3687-ХІІ.
12. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 №3688-ХІІ.
13. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 №3116-ХІІ.
14. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», від 15.12.1993 №3689-ХІІ.
15. Закон України "Про охорону прав на зазначення походження товарів», від 16.06.1999 № 752-ХІV.
16. Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», від 23.03.2000 № 1587-III;
17. Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», від 17.01.2002 №2953-III.

Міжнародні договори з інтелектуальної власності.

1. Загальна декларація прав людини, від 10.12.1948 р.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, від 16.12.1976р.
3. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, від 14.07.1967 р.
4. Всесвітня декларація про інтелектуальну власність, від 26.06.2000р.
5. Всесвітня конвенція про авторське право, від 06.09.1952 р.
6. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, від 24.07.1971 р.
7. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, від 20.12.1976 р.
8. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, від 26.10.1961 р.
9. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм, від 29.10.1971 р.
10. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, від 20.12.1996 р.
11. Паризька конвенція про охорону промислової власності, від 20.03.1883р.
12. Договір про патентну кооперацію, від 19.06.1970 р.
13. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, від 28.04.1977 р.
14. Договір про патентне право, від 01.06.2000 р.
15. Договір з інтелектуальної власності стосовно інтегральних схем, від 26.05.1986 р.
16. Женевський акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків, від 02.07.1999 р.
17. Мадридська Угода про міжнародну реєстрацію знаків, від 14.04.1891 р.,
18. Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, від 27.06.1989 р.
19. Спільні правила до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків та Протоколу до цієї Угоди (у редакції, чинній на 01.04.2004 р.)
20. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин, від 02.12. 1961 р.
21. Договір про закони щодо товарних знаків, від 27.10.1994 р.
22. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків, від 15.06.1957 р.
23. Угода про заходи щодо попередження та припинення використання неправдивих товарних знаків та географічних зазначень, від 14.04.1891 р.
24. Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин, від 02.12.1961 р.
25. Угода про торговельні аспекти прав Інтелектуальної власності, від 15.04.1994р.

26. Угода про співробітництво по припиненню правопорушень у сфері інтелектуальної власності, від 21.09.2000 р.

27. Договір про проведення узгодженої антимонопольної політики, від 25.01.2000 р.

13. Інформаційні ресурси.

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України.

2. <https://iii.ua/uk> – ДП «Український інститут інтелектуальної власності» (УІВ) Управління патентно-інформаційних послуг та проєктів.

3. <https://www.wipo.int/portal/en/index.html> – WIPO (Всесвітня організація інтелектуальної власності).